

แผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

สถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตร แห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการ สิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี ร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 และกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-3
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-1
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-3
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ปี 2566	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ปี 2566	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ปี 2565	2-11
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2568-2572	7-6
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-9

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	2-2
2-2	สมุดของน้ำเพื่อการเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	4-6
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	6-6
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	7-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลหน้าพระลาน อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

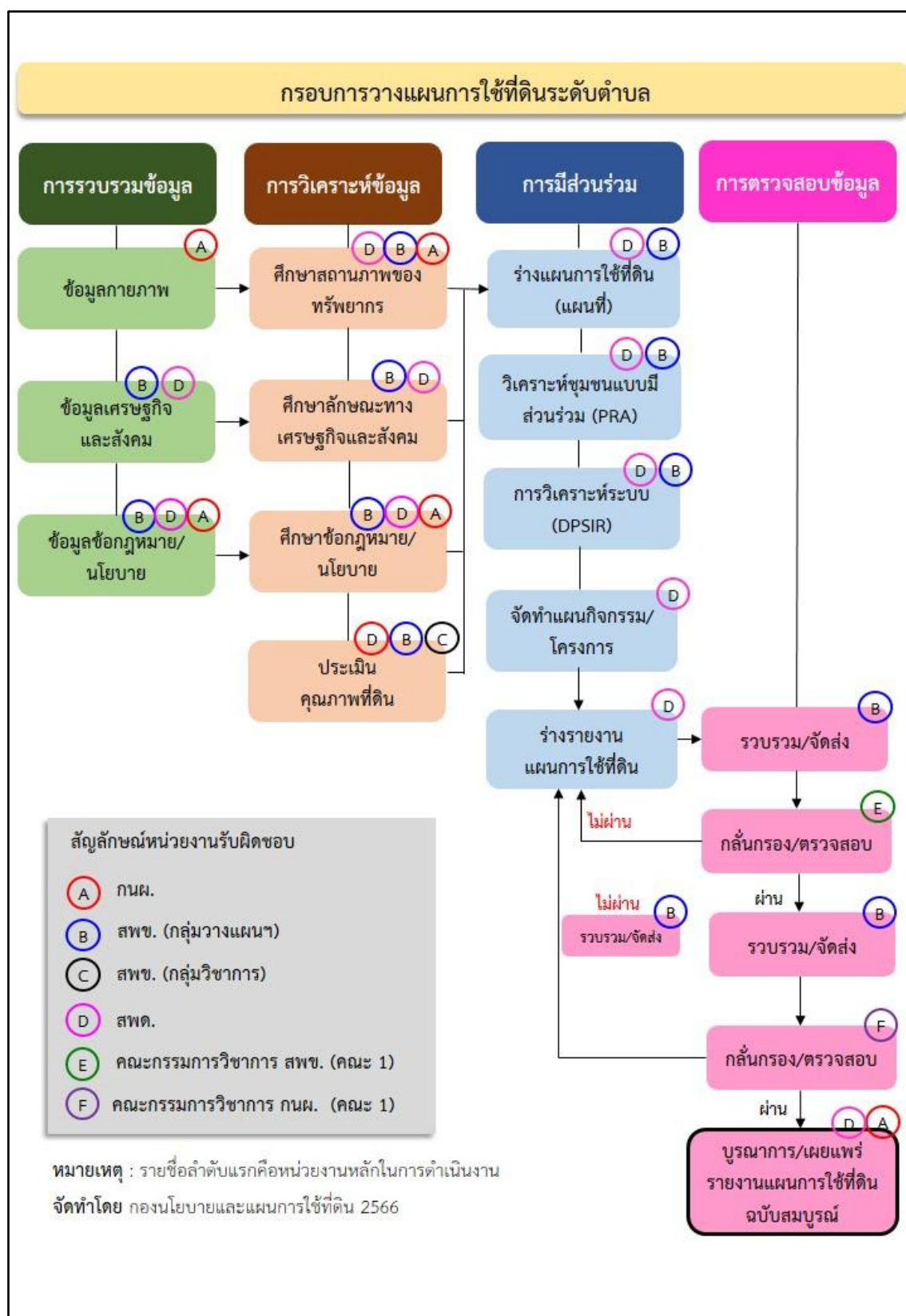
- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล
- 2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ
- 3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“เมืองการค้าการลงทุนในอุตสาหกรรมสีเขียวระดับนานาชาติ สังคมแห่งความสุข” (องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

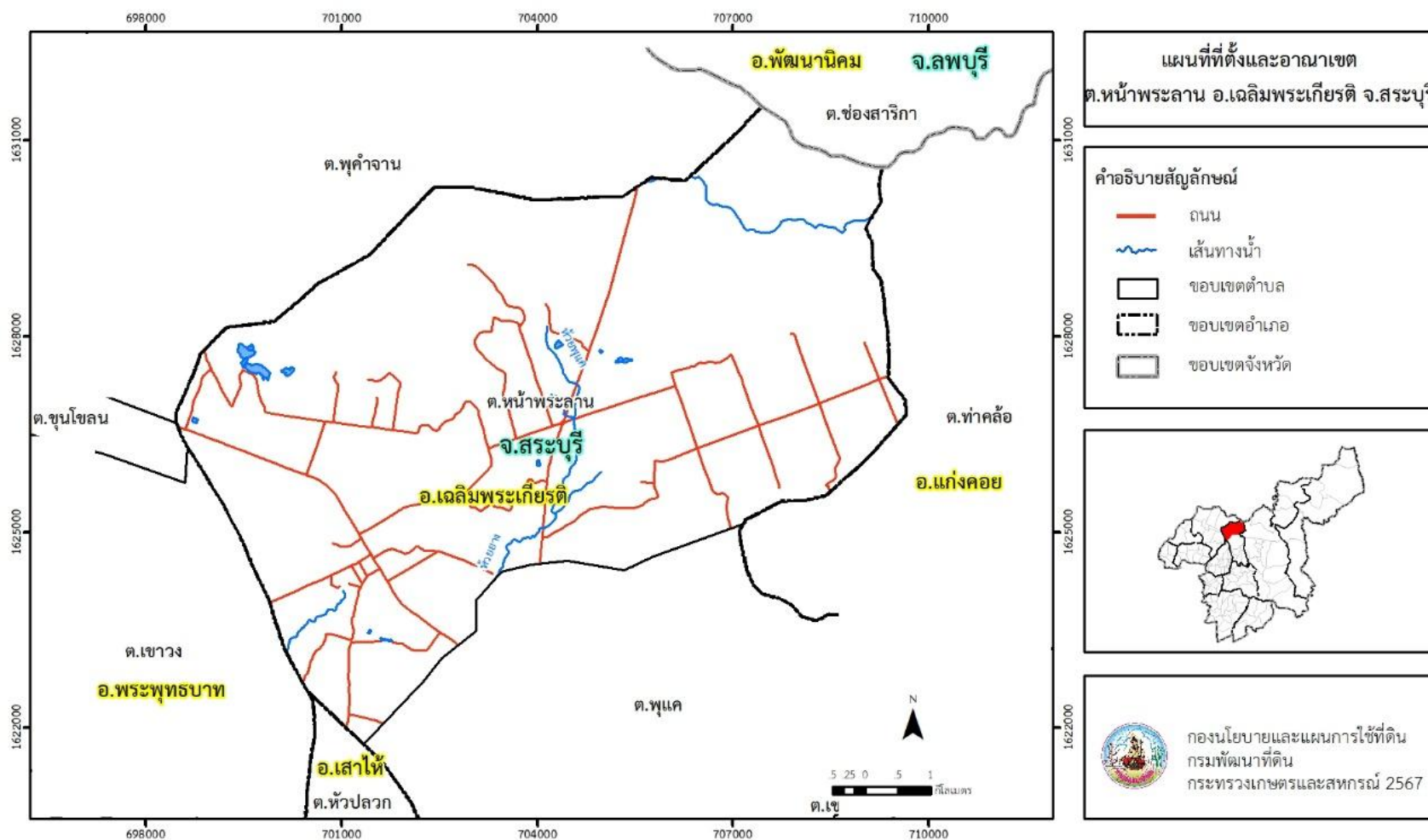
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหน้าพระลาน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ประมาณ 60.14 ตารางกิโลเมตร หรือ 37,590 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลพุดซา อำเภอยะนิง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตำบลช่องสาริกา อำเภอยะนิง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลห้วยหลวง อำเภอยะนิง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตำบลพุดซา อำเภอยะนิง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลท่าค้อ อำเภอยะนิง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลขุนโขลน ตำบลเขาวง อำเภอยะนิง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหน้าพระลาน อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหน้าพระลาน อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านเขาขาว	หมู่ที่ 7 บ้านหน้าพระลาน
หมู่ที่ 2 บ้านเขางอบ	หมู่ที่ 8 บ้านเขาพลัดแอก
หมู่ที่ 3 บ้านคั้งเขาเขียว	หมู่ที่ 9 บ้านหนองสามหาง
หมู่ที่ 4 บ้านเขารวก	หมู่ที่ 10 บ้านหนองไธ้
หมู่ที่ 5 บ้านเขายอดเอียง	หมู่ที่ 11 บ้านเขางอบ
หมู่ที่ 6 บ้านหนองจาน	หมู่ที่ 12 บ้านหนองสามหางใต้

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขา มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยพุแค ห้วยยาง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลหน้าพระลาน อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.7 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.2 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,083.0 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 105 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 233.4 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 17 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมิถุนายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

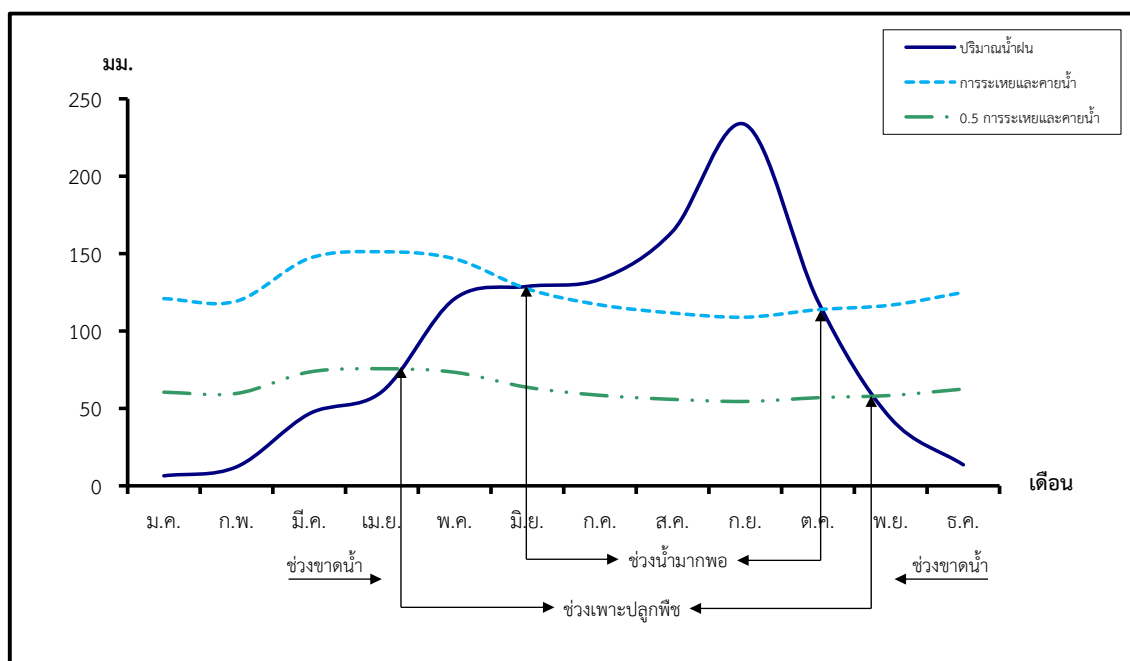
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา^{/1}

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ^{/2}	ปริมาณฝนใช้การ ^{/2}
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	20.2	32.9	26.1	68.0	6.4	1.1	120.9	6.3
ก.พ.	22.3	34.6	27.9	70.0	12.2	1.4	119.3	12.0
มี.ค.	24.3	35.9	29.5	72.0	46.5	4.3	146.9	43.0
เม.ย.	25.0	36.7	30.2	73.0	60.8	6.1	151.2	54.9
พ.ค.	25.1	36.0	30.1	75.0	120.8	12.8	146.6	97.5
มิ.ย.	24.7	35.0	29.5	77.0	128.8	13.4	127.2	102.3
ก.ค.	24.5	34.1	28.9	78.0	133.4	14.8	116.9	104.9
ส.ค.	24.2	33.7	28.7	80.0	164.4	16.0	111.6	121.2
ก.ย.	24.1	33.2	28.3	83.0	233.4	17.8	108.9	146.2
ต.ค.	23.7	33.1	28.1	81.0	119.2	12.2	113.8	96.5
พ.ย.	22.3	33.1	27.4	75.0	43.6	4.4	116.7	40.6
ธ.ค.	20.5	32.4	26.1	68.0	13.5	1.3	124.9	13.2
เฉลี่ย	23.4	34.2	28.4	75.0	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,083.0	105.6	1,504.9	838.6

หมายเหตุ: ^{/1} เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

^{/2} จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสระบุรี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 8,425 ไร่ หรือร้อยละ 22.42 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม หมู่บ้านบนพื้นราบ และถนน เป็นต้น

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 8,860 ไร่ หรือร้อยละ 23.56 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาไร่

3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 7,278 ไร่ หรือร้อยละ 19.36 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด และอ้อย เป็นต้น

4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 165 ไร่ หรือร้อยละ 0.43 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส ไม้ยืนต้นผสม และหม่อน

5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,058 ไร่ หรือร้อยละ 2.83 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง ไม้ผลผสม และมะม่วง/น้อยหน่า เป็นต้น

6) พืชสวน มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

7) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 305 ไร่ หรือร้อยละ 0.80 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนร้าง และโรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า เป็นต้น

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 12,226 ไร่ หรือร้อยละ 32.53 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบ สมบูรณ์ และป่าผลัดใบรกร้างสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 67 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นา และ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 8,012 ไร่ หรือร้อยละ 21.31 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เหมืองแร่ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ และบ่อดิน เป็นต้น

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	8,425	22.42
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	3,383	9.00
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	323	0.86
U405	ถนน	420	1.12
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	4,232	11.26
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	29	0.08
U605	สถานีบริการน้ำมัน	38	0.10
A	พื้นที่เกษตรกรรม	8,860	23.56
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	10	0.03
A100	นาไร่	13	0.03
A200	ไร่ไร่	209	0.56
A202	ข้าวโพด	2,933	7.80
A203	อ้อย	506	1.35
A204	มันสำปะหลัง	3,558	9.46
A213	ข้าวฟ่าง	37	0.10
A228	ทานตะวัน	35	0.09
A301	ไม้ยืนต้นผสม	15	0.04
A304	ยูคาลิปตัส	141	0.37
A314	หม่อน	9	0.02
A400	ไม้ผลไร่/เลื่อมโทรม	22	0.06
A401	ไม้ผลผสม	254	0.68
A405	มะพร้าว	6	0.02

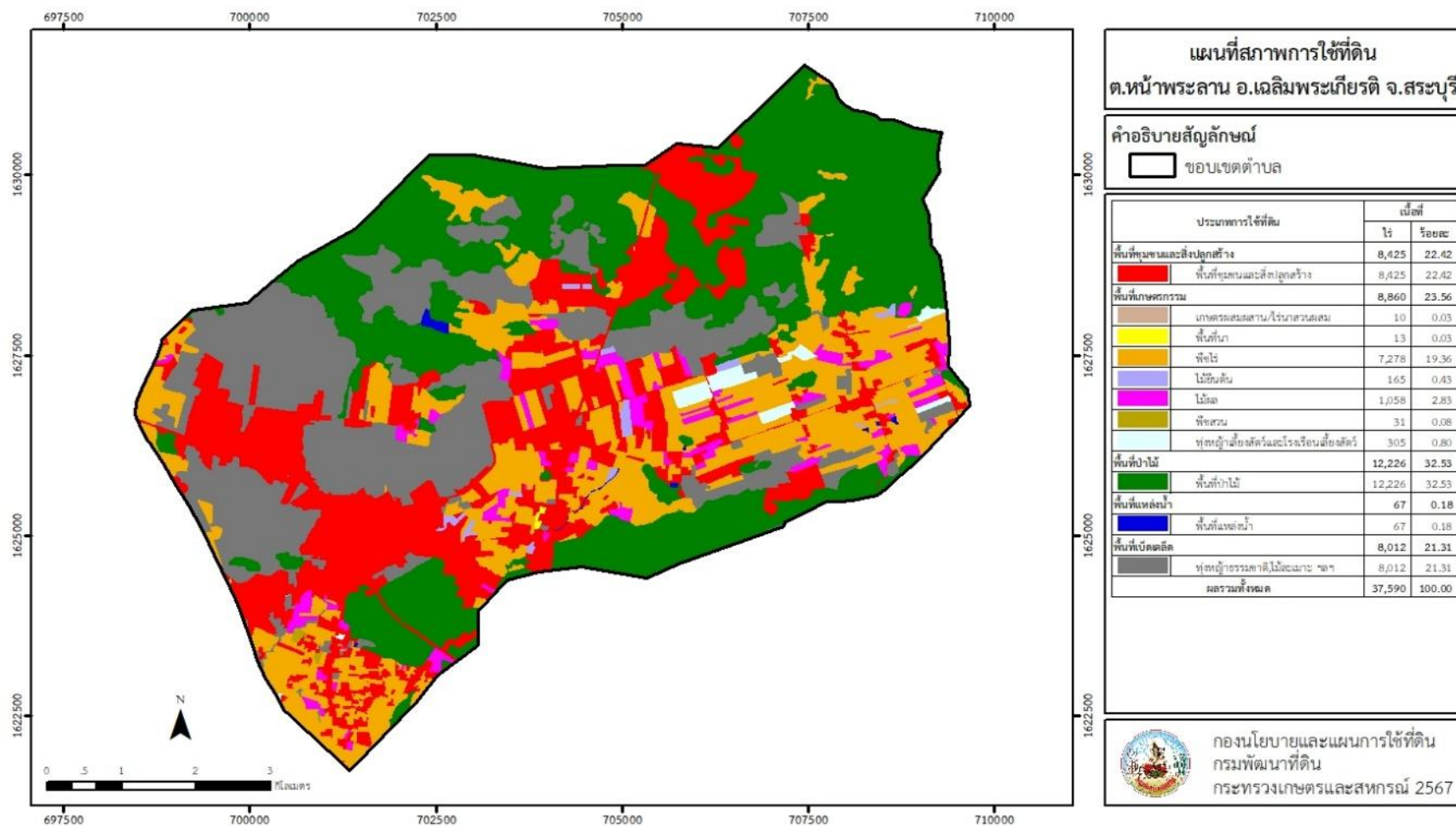
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A407	มะม่วง	695	1.85
A407/A410	มะม่วง/น้อยหน้า	37	0.10
A407/A422	มะม่วง/มะนาว	25	0.07
A412	มะขาม	19	0.05
A502	พืชผัก	31	0.08
A700	โรงเรือนร้าง	35	0.09
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	8	0.02
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	31	0.08
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	231	0.61
F	พื้นที่ป่าไม้	12,226	32.53
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	383	1.02
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	11,843	31.51
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	8,012	21.31
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	28	0.07
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,062	2.83
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	53	0.14
M301	เหมืองแร่	6,694	17.81
M304	บ่อดิน	125	0.33
M405	พื้นที่ถม	50	0.13
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	67	0.18
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	11	0.03
W202	บ่อน้ำในไร่นา	56	0.15
ผลรวมทั้งหมด		37,590	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน มีประชากรรวม 15,508 คน แยกเป็นชาย 7,696 คน เป็น หญิง 7,812 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 257.85 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 6,447 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 418 ครัวเรือน หรือร้อยละ 6.48 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 6,029 ครัวเรือน หรือร้อยละ 93.52 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหน้าพระลาน	6,447	7,696	7,812	15,508
หมู่ที่ 0 หน้าพระลาน	2	13	7	20
หมู่ที่ 1 เขาขาว	261	305	289	594
หมู่ที่ 2 เขางอบ	570	625	591	1,216
หมู่ที่ 3 คู้งเขาเขียว	856	928	926	1,854
หมู่ที่ 4 เขารวก	417	599	540	1,139
หมู่ที่ 5 เขายอดเอียง	580	478	475	953
หมู่ที่ 6 หนองจาน	205	232	235	467
หมู่ที่ 7 หน้าพระลาน	1,425	1,372	1,415	2,787
หมู่ที่ 8 เขาพลัดแอก	642	991	978	1,969
หมู่ที่ 9 หนองสามหาง	364	532	577	1,109
หมู่ที่ 10 หนองไธ้	292	366	388	754
หมู่ที่ 11 เขางอบ	352	693	716	1,409
หมู่ที่ 12 หนองสามหางใต้	481	562	675	1,237

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	6,447	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	418	6.48
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียน	6,029	93.52

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลหน้าพระลาน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่รวมทั้งหมด 37,590 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 6,447 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 5.83 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรม 8,860 ไร่ หรือร้อยละ 23.56 ของเนื้อที่ตำบล (ตารางที่ 2-2) และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 21.20 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลหน้าพระลาน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ ทำสวน เนื่องจากจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 418 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกมันสำปะหลังมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมะม่วง เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์โดยส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคและจำหน่าย นอกจากนี้ยังมีการค้าขาย และรับจ้างทั่วไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 212,316 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 86,925 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 118,238 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 48,408 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 94,079 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 38,517 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดสระบุรี ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลหน้าพระลาน	198,852	4,731	6,019	2,715	212,316	86,925	118,238	48,408
หมู่ที่ 1 เขาวัว	291,616	2,400	9,192	0	303,208	112,299	149,080	55,215
หมู่ที่ 2 เขางอบ	205,572	8,200	16,218	0	229,989	107,025	121,666	56,617
หมู่ที่ 3 คู้งเขาเขียว	286,894	465	5,060	0	292,419	102,055	219,647	76,657
หมู่ที่ 4 เขารวก	171,320	1,264	3,649	45	176,277	55,852	87,994	27,880
หมู่ที่ 5 เขายอดเอียง	398,939	84	5,865	1,800	406,689	101,199	238,246	59,284
หมู่ที่ 6 หนองจาน	236,983	5,155	3,820	6,466	252,423	104,203	155,810	64,320
หมู่ที่ 7 หน้าพระลาน	225,615	16,188	2,088	1,887	245,779	108,309	63,831	28,129
หมู่ที่ 8 เขาลัดแอก	68,555	6,063	5,056	4,294	83,968	51,672	17,950	11,046
หมู่ที่ 9 หนองสามหาง	163,701	0	0	0	163,701	147,447	68,567	61,759
หมู่ที่ 10 หนองไธ้	176,813	373	3,825	500	181,512	61,112	126,153	42,474
หมู่ที่ 11 เขางอบ	183,586	13,983	9,310	6,513	213,392	51,228	146,612	35,196
หมู่ที่ 12 หนองสามหางใต้	114,213	17,106	10,383	22,419	164,120	92,789	90,481	51,155

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2567-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,083.0 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยพุแค และห้วยยาง

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลหน้าพระลาน มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 11 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 16 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 3 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ดอน มี 16 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Bg-hb-clB ดินบ้านจ้องที่มีความอิ่มตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,111 หรือร้อยละ 8.28 ของเนื้อที่ตำบล

- 2) หน่วยแผนที่ดิน Don-fl-clB ดินดงยางเอนที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 39 หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Lb-cB ชุดดินลพบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6 หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Lb-md-cB ดินลพบุรีที่เป็นดินลิกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,213 หรือร้อยละ 3.23 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน ML-clC ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,431 หรือร้อยละ 3.81 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน ML-clD ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 366 หรือร้อยละ 0.97 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Tw-clA ชุดดินทับทิม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,989 หรือร้อยละ 15.93 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Wi-clB ชุดดินวังไผ่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 561 หรือร้อยละ 1.49 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Wi-br-clB ดินวังไผ่ที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,024 หรือร้อยละ 5.38 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Wi-br-clC ดินวังไผ่ที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 41 หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Wi-br-clD ดินวังไผ่ที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 21 หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Wi-br-clE ดินวังไผ่ที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 15 หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clB ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,108 หรือร้อยละ 2.95 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clC ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,720 หรือร้อยละ 4.58 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clD ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 192 หรือร้อยละ 0.51 ของเนื้อที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน Ws-br-clB ดินวังสะพุงที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,930 หรือร้อยละ 5.13 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 3 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 13,739 หรือร้อยละ 36.55 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน ML ที่ดินดัดแปลง มีเนื้อที่ 4,073 หรือร้อยละ 10.83 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน U พื้นที่ชุมชน มีเนื้อที่ 11 หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 1,797 ไร่ หรือร้อยละ 4.78 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินมวกเหล็ก (ML)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสระบุรี

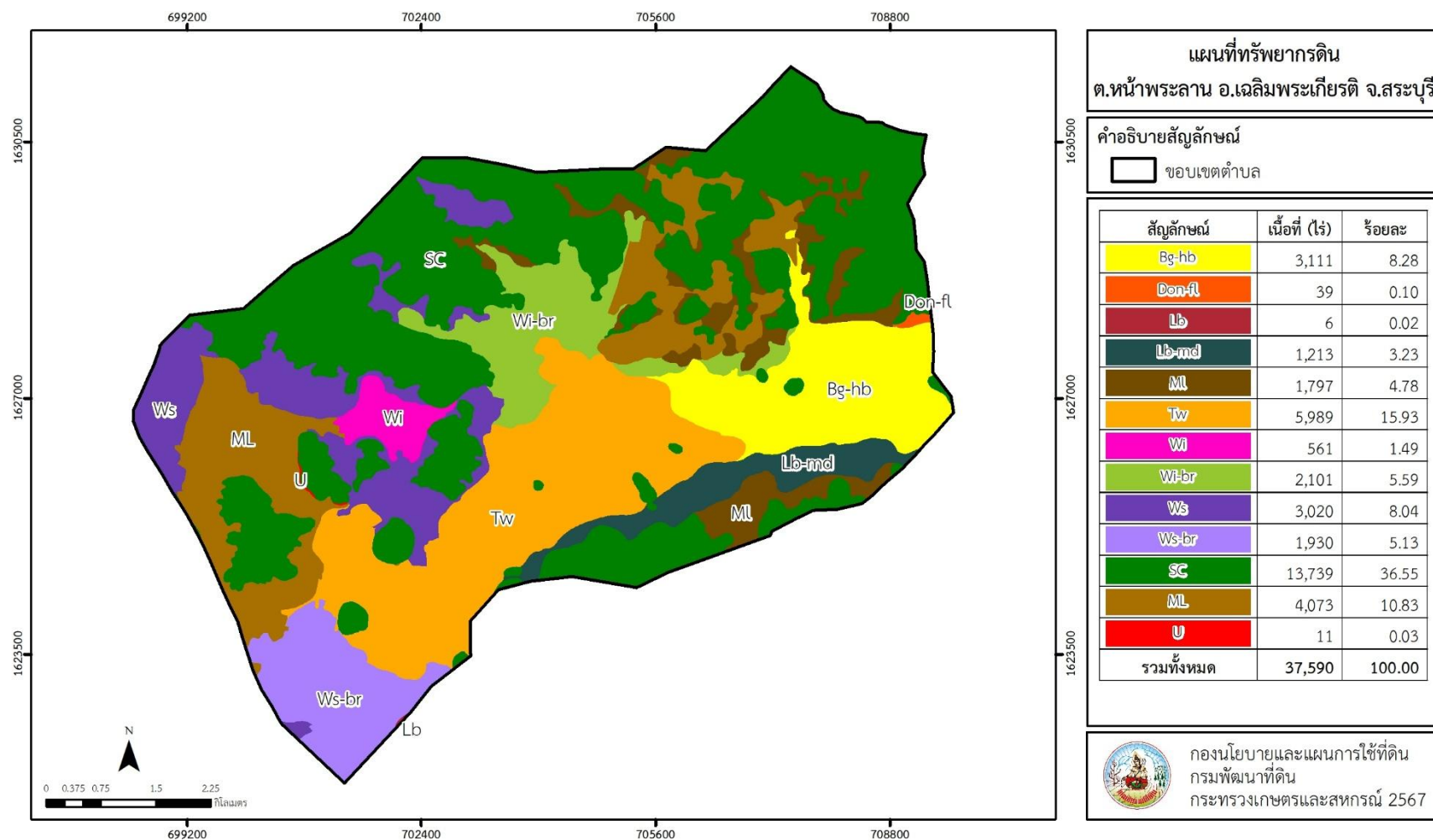
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Bg-hb-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.5-8.0	<2	-	3,111	8.28
Don-fl-clB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	39	0.10
Lb-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	>20	>75	6.0-7.0	7.0-8.0	<2	-	6	0.02
Lb-md-clB	2-5	50-100	ดี	สูง	>20	>75	6.5-8.0	6.5-8.5	<2	-	1,213	3.23
ML-clC	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	1,431	3.81
ML-clD	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	366	0.97
Tw-clA	0-2	50-100	ดีถึงดีปานกลาง	ปานกลาง	>20	>75	6.0-7.0	6.0-8.0	<2	-	5,989	15.93
Wi-br-clB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	2,024	5.38
Wi-br-clC	5-12	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	41	0.11
Wi-br-clD	12-20	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	21	0.06
Wi-br-clE	20-35	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	15	0.04
Wi-clB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	561	1.49
Ws-br-clB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	1,930	5.13
Ws-clB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	1,108	2.95
Ws-clC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	1,720	4.58
Ws-clD	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	192	0.51
ML	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,073	10.83
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13,739	36.55
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	0.03
รวมทั้งหมด											37,590	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อ 29 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลหน้าพระลาน คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตรในฤดูแล้ง
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4) ราคาผลผลิตต่ำ
- 5) การชะล้างพังทลายของดิน
- 6) ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และเทศบาลตำบลหน้าพระลาน มีความต้องการ 6 ประการ คือ

1) แก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์

การแก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน ปฏิบัติการดินเป็นกรดจัดถึงด่างปานกลาง ดินต้นถึงชั้นหินพื้น พื้นที่เป็นภูเขา ลูกคลื่นลอนลาดสลับกับที่ลุ่ม ระหว่างภูเขา มีความหลากหลายของชุดดิน โดยมีดินเหนียวขาดน้ำได้ง่ายในฤดูแล้ง และบางชุดดินดิน มีหิน กรวดปะปนในเนื้อดินมาก ขัดขวางการเจริญของรากพืช มีการชะล้างพังทลายของดินสูง ดินมีปริมาณธาตุอาหารที่สำคัญ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียมต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงบำรุงดิน

2) แก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร

กรณีการแก้ปัญหาดินขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาดินขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตรที่ได้ดำเนินการในตำบลหน้าพระลาน คือ สระน้ำในไร่นา 1,260 ลูกบาศก์เมตร อนึ่ง สระน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบสระน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบันมีจำนวน 13 บ่อ (ข้อมูลปี 2550-2567) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดินซึ่งจะมีทั้งนาข้าว และพืชไร่ พืชสวน อาจจะเป็นสระน้ำในไร่นาเพิ่มเติม การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ขุดคู ขุดลอกสระเดิมที่ตื้นเขิน ทำฝายน้ำล้น ขุดร่องสวน เพื่อกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง

3) ลดต้นทุนการผลิต

กรณีแก้ไขปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูง จากการวิเคราะห์ PRA พบว่าเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูงจาก ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ค่าแรงงาน ค่าน้ำมัน ที่ใช้ในกระบวนการผลิต มีราคาสูงขึ้น และมีการระบาดของแมลงศัตรูพืช ได้แก่ เพลี้ยกระโดดในข้าว หนอนกระทู้ในข้าวโพด

เลี้ยงสัตว์ หนอนและแมลงในพืชผัก ทำให้เกษตรกรมีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชในอัตราที่สูงขึ้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุง โดยการ จัดตั้งธนาคารผลิตเมล็ดพันธุ์พืชในชุมชน จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ ส่งเสริมให้เกษตรกรทุกครัวเรือนมีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก น้ำหมักชีวภาพ พด.๒ น้ำหมักสมุนไพร พด.๗ ไว้สำหรับใช้เอง และส่งเสริมให้มีการปลูกพืชปุ๋ยสดแล้วไถกลบปรับปรุงบำรุงดิน ไถกลบตอซังพืชแทนการเผา เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน เพื่อเป็นการลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีในกระบวนการผลิต ร่วมกับให้ความรู้เกษตรกรในการจัดการบริหารศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrate Pest Management)

4) เพิ่มคุณภาพผลผลิต ให้มีมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด

กรณีที่ผลผลิตราคาต่ำ จากการประชาคมสอบถามเกษตรกรพบว่าผลผลิตมีราคาต่ำ เนื่องจากผลผลิตที่ได้มีคุณภาพหลากหลาย บางส่วนผลผลิตมีคุณภาพไม่ตรงตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงพัฒนาเพิ่มคุณภาพของผลผลิตให้ตรงตามมาตรฐาน ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับ เช่น มาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย (GAP) เกษตรอินทรีย์ (PGS/Organic Thailand/IFOAM)

5) ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

ตำบลหน้าพระลานมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง และพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด ทำให้มีการชะล้างพังทลายของดินสูง ทำให้สูญเสียหน้าดิน ทำให้ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ในการนำมาทำการเกษตร จึงมีความจำเป็น ต้องมีการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีกล และวิธีพืช เพื่อรักษาทรัพยากรดินให้คงความอุดมสมบูรณ์ สามารถนำมาใช้ทำการเกษตรได้อย่างมีศักยภาพ

6) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร

กรณีขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกรในตำบลหน้าพระลาน ทำให้ขาดอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิตทางการเกษตรกับผู้ประกอบการ ในการจัดซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตร และการจำหน่ายผลผลิต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริม ผลักดันให้เกษตรกรในพื้นที่มีการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างเกษตรกร และเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า และกำหนดราคาผลผลิต

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 6 ประการ คือ

- 1.1 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 1.2 ขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร
- 1.3 ต้นทุนการผลิตสูง
- 1.4 ผลผลิตมีราคาต่ำ
- 1.5 ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร
- 1.6 การชะล้างพังทลายของดิน

2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 6 ประการ คือ

- 2.1 การปรับปรุงบำรุงดิน

- 2.2 จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.3 ลดต้นทุนการผลิต
- 2.4 ปรับปรุงคุณภาพผลผลิตให้ตรงตามความต้องการของตลาด
- 2.5 ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร
- 2.6 ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1 ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2 ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3 ต้นทุนการผลิตพืชสูง เนื่องจากราคาปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
- 3.4 ผลผลิตมีคุณภาพไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ไม่ได้มาตรฐาน
- 3.5 ขาดอำนาจในการต่อรองราคา

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 6 ประการ คือ

- 4.1 แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเงินจากตะกอน
- 4.2 ขาดแคลนแหล่งน้ำในการทำเกษตร
- 4.3 ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์
- 4.4 ผลผลิตพืชมีคุณภาพต่ำ ลงทุนสูง
- 4.5 รายได้ทางการเกษตรต่ำ ไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพ
- 4.6 มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1 ปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด ปุ๋ยอินทรีย์
- 5.2 จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร และพัฒนาต่อยอดกลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS
- 5.3 บริการวิเคราะห์ดินเพื่อให้ทราบธาตุอาหารพืชพร้อมให้คำแนะนำการจัดการดิน พืช

น้ำ

- 5.4 ขุดสระเก็บน้ำในไร่นา/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก
- 5.5 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดิน
- 5.6 พัฒนาหมอดินอาสา

อนาคต

- 5.7) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- 5.8) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดิน
- 5.9) จัดตั้งหมู่บ้านปลอดขยะอินทรีย์ต้นแบบ
- 5.10) ยกกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร

ดังรายละเอียดรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหน้าพระลาน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสระบุรี

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหน้าพระลาน อำเภอนิคมพระเกียรติ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 พื้นที่ที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) ไม่มีชลประทานแต่ดินดี

- 1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝนโดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือน สิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน
- 2) อ้อยโรงงาน เกษตรกรจะปลูกอ้อยในช่วงฤดูฝนในช่วงเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไป โดยพันธุ์ที่ปลูกได้แก่ พันธุ์ขอนแก่น และขอนแก่น ๓
- 3) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูก มันสำปะหลัง ช่วงต้นฤดูฝนตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ของปีถัดไป
- 5) ไม้ผล ที่นิยมปลูกได้แก่ แก้วน้ำว้า มะพร้าว มะม่วง อินทผลัม หม่อนผลสด
- 6) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ สัก ประดู่ เต็ง ตะแบก ยางนา ไม้
- 7) พืชผัก ที่นิยมปลูกได้แก่ ผักหวานป่า ผักสลัด พืชผักสวนครัว เช่น มะเขือ พริก กระเพรา โหระพา กวางตุ้ง คะน้า

4.2.2 พื้นที่ที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ ไม่มีชลประทานและดินไม่ดี

- 1) นาข้าว เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนโดยปลูกตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม
- 2) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝนโดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือน สิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน
- 3) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังในช่วงต้นฤดูฝนตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวในเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ของปีถัดไป
- 5) อ้อยโรงงาน เกษตรกรจะปลูกอ้อยในช่วงฤดูฝนในช่วงเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไป โดยพันธุ์ที่ปลูกได้แก่ พันธุ์ขอนแก่น และขอนแก่น ๓
- 4) ถั่วเขียว เกษตรกรจะปลูกถั่วเขียวหลังเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หรือหลังเก็บเกี่ยวข้าว ในช่วงปลายเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน เก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมกราคม ถึงกุมภาพันธ์ของปีถัดไป
- 5) ไม้ผล ที่นิยมปลูกได้แก่ มะพร้าว มะม่วง แก้วน้ำว้า หม่อนผลสด
- 6) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูกได้แก่ สัก ประดู่ เต็ง ตะแบก ยางนา ไม้
- 7) พืชผัก ที่นิยมปลูกได้แก่ พืชผักสวนครัว เช่น มะเขือ พริก กระเพรา โหระพา กวางตุ้ง คะน้า

แผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ระบบเกษตร	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พื้นที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) ไม่มีระบบชลประทานแต่ดินดี													
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						ปลูกข้าวโพด				เก็บเกี่ยว			
มันสำปะหลัง		เก็บเกี่ยว			ปลูกมันสำปะหลัง								
อ้อย		เก็บเกี่ยว					ปลูกอ้อย						
ไม้ผล													
ไม้ยืนต้น													
พืชผัก													
พื้นที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ ไม่มีระบบชลประทาน และดินไม่ดี													
ข้าวนาปี								ปลูกข้าว				เก็บเกี่ยว	
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						ปลูกข้าวโพด				เก็บเกี่ยว			
มันสำปะหลัง		เก็บเกี่ยว			ปลูกมันสำปะหลัง								
ถั่วเขียว		เก็บเกี่ยว									ปลูกถั่วเขียว		
ไม้ผล													
ไม้ยืนต้น													
พืชผัก													

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ Food and Agriculture Organization of the United Nations หรือ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่กร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย มะม่วง

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

หน่วยที่ดิน	มันสำปะหลัง	ข้าวโพด	อ้อย	มะม่วง
Bg-hb-clB	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Don-fl-clB	S2o	S2o	S2os	S2s
Lb-cB	S1	S1	S2s	S2s
Lb-md-cB	S2r	S2r	S2r	S3r
ML-clC	S3r	S3r	S3r	N
ML-clD	S3er	S3er	S3er	N
Tw-clA	S2r	S2r	S2rs	S3r
Wi-br-clB	S2o	S2o	S2os	S2s
Wi-br-clC	S2eo	S2eo	S2eos	S2s
Wi-br-clD	S3e	S3e	S3e	S2ews
Wi-br-clE	N	N	N	S3ew
Wi-clB	S2o	S2o	S2os	S2s
Ws-br-clB	S2r	S2r	S2rs	S3r
Ws-clB	S2r	S2r	S2rs	S3r
Ws-clC	S2er	S2er	S2ers	S3r
Ws-clD	S3e	S3e	S3e	S3r

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e: ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w: ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

r: สภาพการหยั่งลึกของราก

o: ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n: ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s: ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลหัตถภูมิ และข้อมูลปฐภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี สามารถกำหนดออกเป็น 7 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตปศุสัตว์ เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 3,628 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.65 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 3,319 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 8.83 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 309 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ แล้วยังพื้นที่ป่า มีเนื้อที่ 8,163 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 21.72 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 481 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.28 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าว มะม่วง น้อยหน่า มะนาว และมะขาม

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 44 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ไม้ยืนต้นผสม และยูคาลิปตัส

(3) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 3,355 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 8.92 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย มันสำปะหลังและทานตะวัน

(4) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ หม่อน ถั่วเขียว และพืชผัก

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 504 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าว มะม่วง น้อยหน่า มะนาว และมะขาม

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 120 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกสัก ไม้ยืนต้นผสม และยูคาลิปตัส

(3) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 3,606 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 9.59 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ไร่ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย มันสำปะหลัง และทานตะวัน

(4) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 28 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ หม่อน ถั่วเขียว และพืชผัก

6.2.3 เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 300 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ หญ้าเนเปียร์

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 296 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.79 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

6.2.4 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 8,426 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 22.42 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 4,127 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 10.98 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 4,232 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 11.26 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 67 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.5 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 67 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตตรง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 56 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น บ่อน้ำในไร่นา เป็นต้น

6.2.6 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 8,099 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 21.55 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น พืชไร่ธรรมชาติ พืชไร่สลับไม่พุ่ม ไม้ละเมาะ เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า เหมืองแร่ บ่อดิน และพื้นที่ถม เป็นต้น

6.2.7 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 8,907 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 23.69 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์

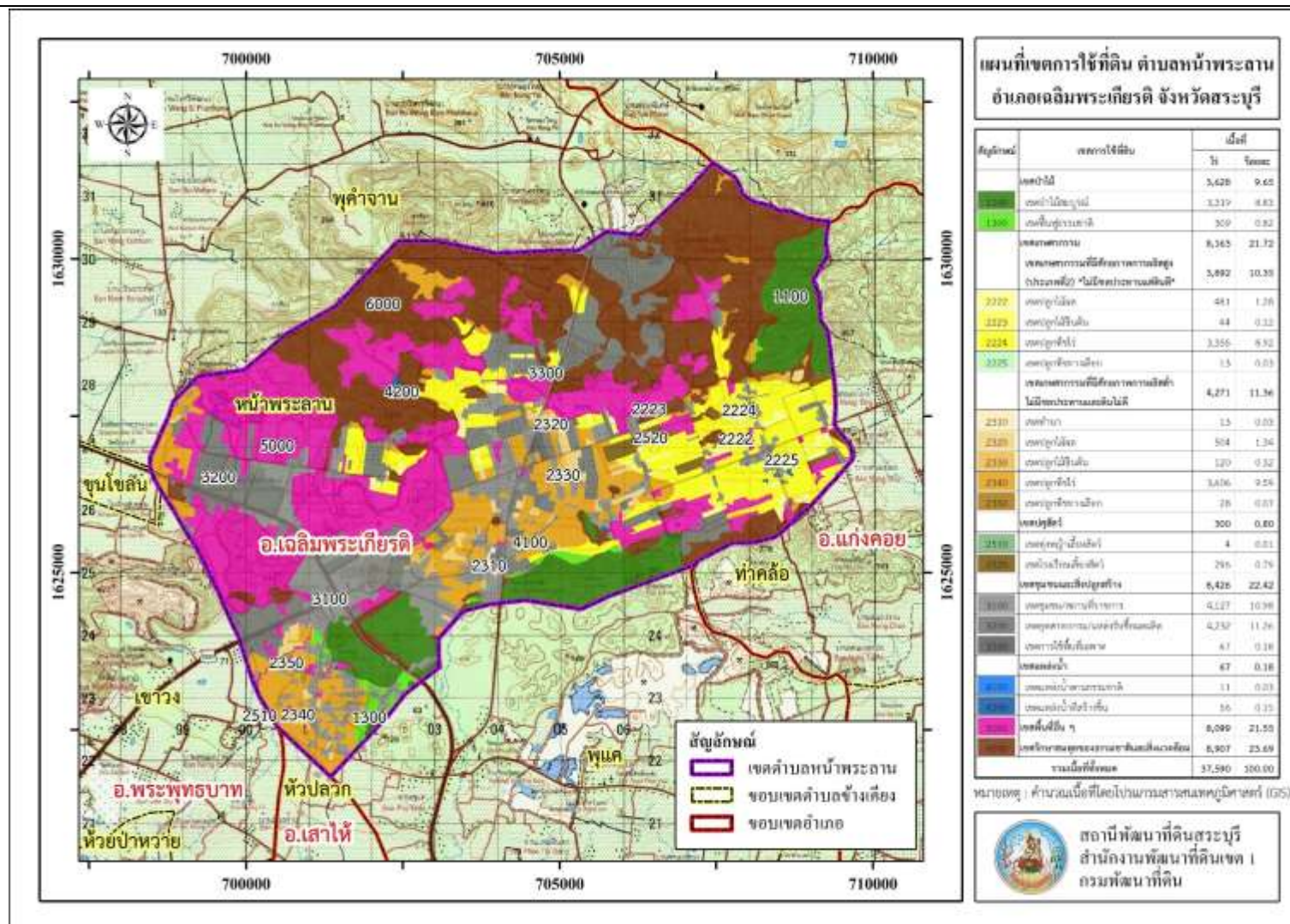
ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือ ปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	1. เขตป่าไม้	3,628	9.65
1100	1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	3,319	8.83
1300	1.2 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	309	0.82
	2. เขตเกษตรกรรม	8,163	21.72
	2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูงประเภทที่ 2	3,892	10.35
2222	2.1.1 เขตปลูกไม้ผล	481	1.28
2223	2.1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น	44	0.12
2224	2.1.3 เขตปลูกพืชไร่	3,355	8.92
2225	2.1.4 เขตปลูกพืชทางเลือก	13	0.03
	2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	4,271	11.36
2310	2.2.1 เขตทำนา	13	0.03
2320	2.2.2 เขตปลูกไม้ผล	504	1.34
2330	2.2.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น	120	0.32
2340	2.2.4 เขตปลูกพืชไร่	3,606	9.59
2350	2.2.5 เขตปลูกพืชทางเลือก	28	0.07
	3. เขตปศุสัตว์	300	0.80
2510	3.1 เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	4	0.01
2520	3.2 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	296	0.79
	4. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	8,426	22.42
3100	4.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	4,127	10.98
3200	4.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	4,232	11.26
3300	4.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	67	0.18
	5. เขตแหล่งน้ำ	67	0.18
4210	5.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	11	0.03
4200	5.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	56	0.15
5000	6. เขตพื้นที่อื่น ๆ	8,099	21.55
6000	7. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	8,907	23.69
	รวมเนื้อที่ทั้งหมด	37,590	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสระบุรี

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหน้าพระลาน เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ใน แผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรร ให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1. พื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง ประเภทที่ 2 (ไม่มีระบบชลประทานแต่ดินดี)

เขตปลูกพืชไร่ มีแผนงาน/โครงการดังนี้

1.1 การปรับปรุงบำรุงดิน

- 1.1.1 ส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร
- 1.1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- 1.1.3 การส่งเสริมปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- 1.1.4 การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร
- 1.1.5 การรณรงค์ไถกลบตอซังพืช
- 1.1.6 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์/ธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- 1.1.7 การพัฒนาเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบ PGS
- 1.1.8 บริการบริการตรวจวิเคราะห์ดินพร้อมให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ พืช

1.2 การบริหารจัดการน้ำ

- 1.2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 1.2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/ฝายชะลอน้ำ

1.3 การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

1.3.1 ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

1.3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน และปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว

เขตพืชทางเลือก (พืชผัก) และไม้ผล ไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการดังนี้

1.1 การปรับปรุงบำรุงดิน

1.1.1 ส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร

1.1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร

1.1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบ PGS

1.1.4 บริการตรวจวิเคราะห์ดินพร้อมให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ พืช

1.2 การบริหารจัดการน้ำ

1.2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

1.2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/ฝายชะลอน้ำ

1.3 การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

1.3.1 ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

1.3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน

2. พื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ (ไม่มีระบบชลประทาน และดินไม่ดี)

เขตทำนาข้าว และพืชไร่ มีแผนงาน/โครงการดังนี้

1.1 การปรับปรุงบำรุงดิน

1.1.1 ส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร

1.1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

1.1.3 การส่งเสริมปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

1.1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร

1.1.5 การรณรงค์ไถกลบตอซังพืช

1.1.6 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์/ธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

1.1.7 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบ PGS

1.1.8 บริการตรวจวิเคราะห์ดินพร้อมให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ พืช

1.2 การบริหารจัดการน้ำ

1.2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

1.2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/ฝายชะลอน้ำ

1.3 การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

1.3.1 ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

1.3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน และปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว

เขตไม้ผล ไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการดังนี้

1.1 การปรับปรุงบำรุงดิน

1.1.1 ส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร

1.1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร

1.1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบ PGS

1.1.4 บริการตรวจวิเคราะห์ดินพร้อมให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ พืช

1.2 การบริหารจัดการน้ำ

1.2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

1.2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/ฝายชะลอน้ำ

1.3 การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

1.3.1 ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

1.3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น เขตเกษตรกรรมทางเลือก

1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืช และการรองรับ การปรับเปลี่ยนชนิดพืช การรวมกลุ่มแปลงใหญ่เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง ตลาดซื้อขายผลผลิตล่วงหน้า การเพิ่มช่องทางการตลาด การแปรรูป และเพิ่มมูลค่าผลผลิต (สำนักงานเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ, สำนักงานพาณิชย์จังหวัด, สำนักงานสหกรณ์จังหวัด, สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเฉลิมพระเกียรติ, บริษัทเอกชนในพื้นที่จังหวัดสระบุรีและพื้นที่ใกล้เคียง)

2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP (กรมวิชาการเกษตร)

3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธี (สำนักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ)

4. สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก (องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน, กรมทรัพยากรน้ำ) ขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา, กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1. สนับสนุนการพัฒนาเพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำ และระบบส่งน้ำเพื่อกระจายน้ำสำหรับการเกษตร (สำนักงานชลประทานจังหวัดสระบุรี)

2. การขยายพันธุ์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มแหล่งอาหารในแหล่งน้ำชุมชน (ประมงจังหวัดสระบุรี)

7.3.3 พื้นที่โรงเรียนเลี้ยงสัตว์

จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เพิ่มทักษะให้แก่เกษตรกรเพื่อให้ผลิตสินค้าได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด และควบคุมโรคระบาด (สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเฉลิมพระเกียรติ)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ และ การบริหารจัดการน้ำ

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลหน้าพระลาน
กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

1) **สำรวจและออกแบบระบบพัฒนาที่ดิน และน้ำทั้งตำบลหน้าพระลาน** โดยเริ่มจากพื้นที่ตอน
หมู่ที่ 3,5,6,10 โดยเน้น 3 กิจกรรม คือ

- 1.1) การปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว
- 1.2) ก่อสร้างฝายชะลอน้ำ/ฝายน้ำล้น
- 1.3) การอนุรักษ์ดินและน้ำ ด้วยวิธีกล และวิธีพืช

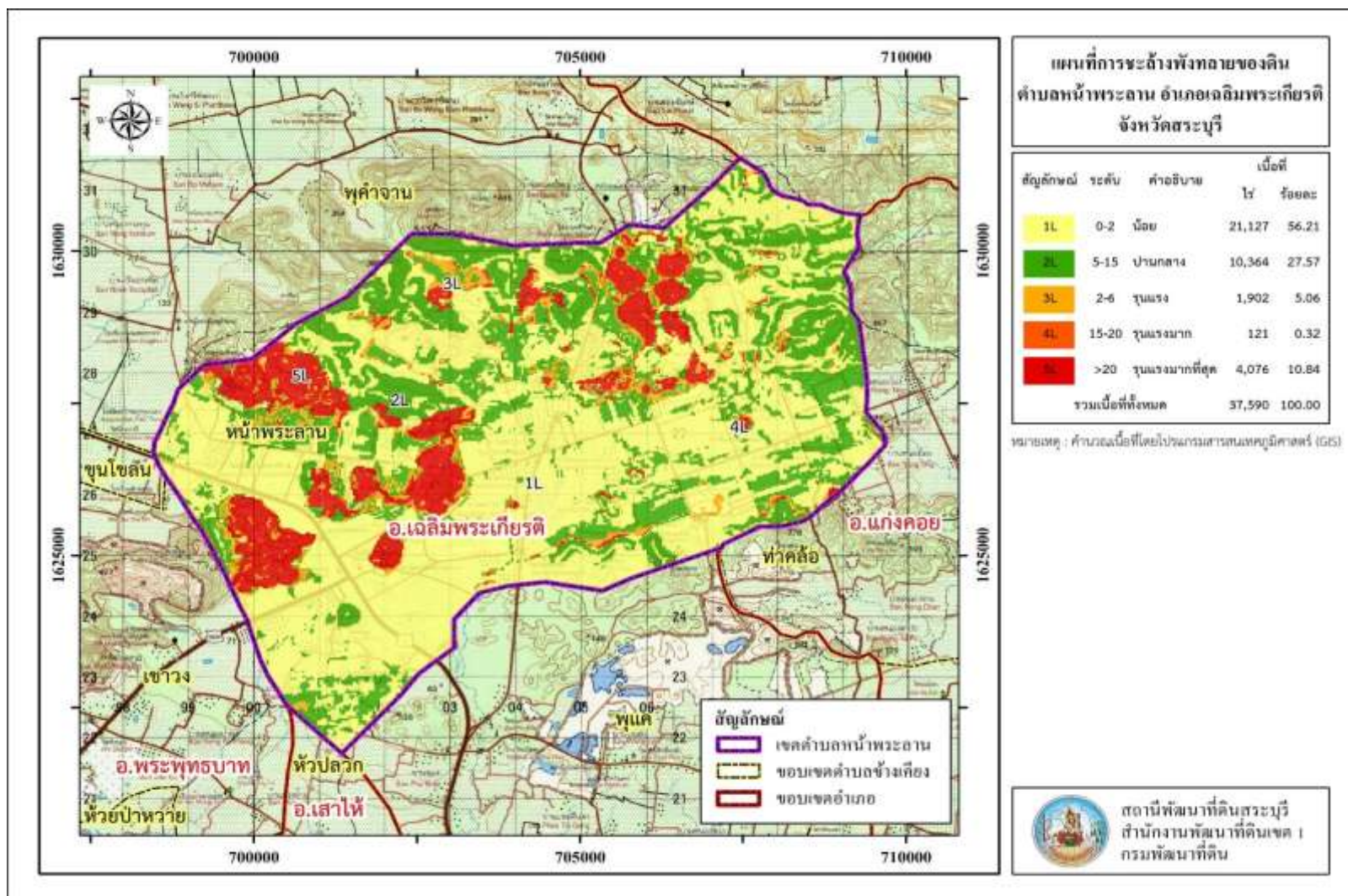
ในส่วนพื้นที่ตอนกลาง (หมู่ที่ 1,2,7,11,12) และพื้นที่ตอนล่าง (หมู่ที่ 9) ให้สำรวจ
ออกแบบระบบน้ำทั้งระบบ ตามข้อเสนอ 6 ประการ คือ (1) ขุดลอกแหล่งน้ำที่มีอยู่แต่ต้นเงิน (2)
ก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติม(3) การสร้างระบบส่งน้ำ (4) ก่อสร้างระบบระบายน้ำ (5) ทำคันล้อมป้องกันน้ำ
ท่วม (6) บ่อบาดาล ทั้งนี้การสำรวจออกแบบจะประสานขอข้อมูลจากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ที่
เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการได้เร็วขึ้น โดยเลือกพื้นที่เป้าหมายจากแผนที่การชะล้างพังทลายของ
ดินในเขตการใช้ที่ดิน (รูปที่ 7-1)

2) **การพัฒนาที่ดิน และน้ำทั้งระบบ**

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินการขาดแคลนน้ำในการ
ทำการเกษตร คือ การขับเคลื่อนกิจกรรมภายในเขตพัฒนาที่ดิน ดำเนินการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและ
น้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2551 ในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน
อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

แผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสระบุรี

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลหน้าพระลาน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง ประเภทที่ 2 2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 481 ไร่ 3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 44 ไร่ 4. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 3,355 ไร่ 5.เขตปลูกพืชทางเลือก 13 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	1,761,250
	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร	12,500
	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	148,000
	1.3 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	15,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร	200,000
	1.5 อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อพืช	190,000
	1.6 จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์/ธนาคารพืชปุ๋ยสด	1,000,000
	1.7 พัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS	100,000
	1.8 บริการวิเคราะห์ดินพร้อมคำแนะนำการจัดการดิน น้ำ พืช	15,000
	2. บริหารจัดการน้ำ	1,225,000
	2.1 ก่อสร้างสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	625,000
	2.2 ก่อสร้างฝายชะลอน้ำ	600,000
	3. การชะล้างพังทลายของดิน	3,450,000
	3.1 อนุรักษ์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	1,200,000
	3.2 ก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน	2,250,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ 1. เขตทำนา เนื้อที่ 13 ไร่ 2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 540 ไร่ 3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 120 ไร่ 4. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 3,606 ไร่ 5. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 28 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	2,020,500
	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร	12,500
	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	148,000
	1.3 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	15,000
	1.4 การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร	200,000
	1.5 รมรงค์เ็กลบตอซังพืช	190,000
	1.6 จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์/ธนาคารพืชปุ๋ยสด	1,000,000
	1.7 พัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS	100,000
	1.8 บริการวิเคราะห์ดินพร้อมคำแนะนำการจัดการดิน น้ำ พืช	15,000
	1.9 สาธิตการผลิตใช้ปุ๋ยหมัก	340,000
	2. บริหารจัดการน้ำ	225,000
	2.1 ก่อสร้างสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	125,000
	2.2 ก่อสร้างฝายชะลอน้ำ	100,000
	3. การชะล้างพังทลายของดิน	3,450,000
	3.1 รมรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	1,200,000
	3.2 ก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน	2,250,000
รวมเขตการใช้ที่ดิน	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	3,661,000
	2. บริหารจัดการน้ำ	1,450,000
	3. การชะล้างพังทลายของดิน	6,900,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	12,011,000

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.เขตปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น และเขตเกษตรกรรมทางเลือก	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการแปรรูป และเพิ่มมูลค่าผลผลิต จัดหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสระบุรี,สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสระบุรี) 2. อบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP (กรมวิชาการเกษตร) 3. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล/หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา) 4. อบรมให้ความรู้การจัดการศัตรูพืชแบบชีววิธี (กรมส่งเสริมการเกษตร, สวทช.)
2. เขตแหล่งน้ำ	1. พัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ ระบบกระจายน้ำเพื่อการเกษตร (สำนักงานชลประทานสระบุรี) 2. พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก (กรมทรัพยากรน้ำ) 3. ขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน (องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน)
3.พื้นที่โรงเรือนเลี้ยงสัตว์	1.อบรมถ่ายทอดความรู้ในการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด (สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเฉลิมพระเกียรติ) 2.ป้องกันควบคุมโรคระบาดในสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเฉลิมพระเกียรติ)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหน้าพระลาน อำเภอนิคมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	โครงการ	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1.เขตเกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการผลิต สูงประเภทที่ 2	1.การปรับปรุงบำรุงดิน								352,250	352,250	352,250	352,250	352,250	1,761,250	
	ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์	ราย	500	500	500	500	500	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	12,500	พด.
	จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	1	1	1	1	1	5	29,750	29,750	29,750	29,750	29,750	148,000	พด.
	ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	พด.
	พัฒนากลุ่มเข้มแข็ง	กลุ่ม	8	8	8	8	8	40	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	200,000	พด.
	รณรงค์เฝ้ากลบตอซังพืช	ไร่	100	100	100	100	100	500	3,800	3,800	3,800	3,800	3,800	19,000	พด.
	จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	พด.
	พัฒนากลุ่ม PGS	กลุ่ม	2	2	2	2	2	10	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	100,000	พด.
	บริการวิเคราะห์ดินฯ	ตัวอย่าง	30	30	30	30	30	150	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
	2.การบริหารจัดการน้ำ								325,000	325,000	325,000	325,000	325,000	1,625,000	
	ก่อสร้างแหล่งน้ำในไรนา	แห่ง	5	5	5	5	5	25	125,000	125,000	125,000	125,000	125,000	625,000	พด.
	ก่อสร้างฝายชะลอน้ำ	แห่ง	2	1	1	1	1	6	200,000	100,000	100,000	100,000	100,000	600,000	พด.
	3.การชะล้างพังทลายของดิน								690,000	690,000	690,000	690,000	690,000	3,450,000	พด.
	รณรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.
	ก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	100	1000	100	100	100	500	450,000	450,000	450,000	450,000	450,000	2,250,000	พด.
2.เขตเกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการผลิตต่ำ	1.การปรับปรุงบำรุงดิน								352,250	352,250	352,250	352,250	352,250	1,761,250	
	ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์	ราย	500	500	500	500	500	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	12,500	พด.
	จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	1	1	1	1	1	5	29,750	29,750	29,750	29,750	29,750	148,000	พด.
	ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	พด.
	พัฒนากลุ่มเข้มแข็ง	กลุ่ม	8	8	8	8	8	40	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000	200,000	พด.
	รณรงค์เฝ้ากลบตอซังพืช	ไร่	100	100	100	100	100	500	3,800	3,800	3,800	3,800	3,800	19,000	พด.
	จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	โครงการ	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
2. เขตเกษตรกรรม ที่มีศักยภาพการ ผลิตต่ำ (ต่อ)	พัฒนากลุ่ม PGS	กลุ่ม	2	2	2	2	2	10	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	100,000	พด.
	บริการวิเคราะห์ดินฯ	ตัวอย่าง	30	30	30	30	30	150	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
	2.การบริหารจัดการน้ำ								325,000	325,000	325,000	325,000	325,000	1,625,000	
	ก่อสร้างแหล่งน้ำในไรนา	แห่ง	5	5	5	5	5	25	125,000	125,000	125,000	125,000	125,000	625,000	พด.
	ก่อสร้างฝายชะลอน้ำ	แห่ง	2	1	1	1	1	6	200,000	100,000	100,000	100,000	100,000	600,000	พด.
	3.การชะล้างพังทลาย ของดิน								690,000	690,000	690,000	690,000	690,000	3,450,000	พด.
	รณรงค์ส่งเสริมการปลูก หญ้าแฝก	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.
	ก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำ	ไร่	100	1000	100	100	100	500	450,000	450,000	450,000	450,000	450,000	2,250,000	พด.
รวมทั้งหมด									2,734,500	2,734,500	2,734,500	2,734,500	2,734,500	13,672,500	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. **แผนที่ขอบเขตตำบล (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)**รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล**. แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567)**. แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. **สถิติภูมิอากาศ 30 ปี**. กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา : https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop_1 มีนาคม 2567.

ที่ปรึกษา

นางนงนุช ศรีพุ่ม	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
นางมัทธนา ชัยมหาวัน	ผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน
นางปวีณา ยงยีน	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กลุ่มวิเคราะห์ดิน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน	กรมพัฒนาที่ดิน

คณะผู้จัดทำ

นางสาวรวมพร มูลจันทร์	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
นายสมเกียรติ เหลืองเจริญทิพย์	เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน
นางสาวสายวรุณ แสนเมืองมูล	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นางวรรณณา กรองทอง	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
ว่าที่ร้อยตรีหญิงทิพวรรณ หุ่นพงษ์	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
นางสาวกิติญา จำรูญทิพวรรณ	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
นายประวัตี ศรีวิเชียร	นักวิชาการเกษตร
นางสาวมณีนีรัตน์ หอมหวล	นักวิชาการเกษตร
นายธเนศ คล้ายเมือง	นักวิชาการเกษตร
นางสาวปิยวรรณ รูปทอง	นักวิชาการเกษตร
นางสาวบุปผา อยู่ทิม	นักวิชาการเกษตร
นายวีระยุทธ คชวรรณ	เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย
สิบโทสิริวิชญ์ ปันปวง	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
นางสาวกัญฐิกา อยู่ประเสริฐ	เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์
นางสาวสุวรรณา สมนึก	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวณัฐธณัฏฐ์ ศาลาจันทร์	เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์
นางสาววรุณ นามวงษา	นักวิชาการเงินและบัญชี
นางสาวพรพรพรรณ อยู่ประเสริฐ	เจ้าหน้าที่ธุรการ

กรมพัฒนาที่ดิน

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ

www.idd.go.th

สถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี

Land Development Station, Saraburi Province

เลขที่ 36 หมู่ที่ 8 ตำบลพุกร่าง

อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี 18120

หมายเลขโทรศัพท์ 036-733126

E-mail : sri01@idd.go.th